

LITERATURA IN VIRI

So navedeni pri predmetih dramsko-gledališke smeri.

5.2 INŠTRUMENT Z OSNOVAMI TEORIJE GLASBE

OPREDELITEV DELAVNICE

Delavnica se izvaja kot teorija v obsegu 35 ur v 1. letniku in predstavlja osnovo ter izhodišče za učenje izbranega inštrumenta. Pouk inštrumenta se začne v 1. letniku. Dijak 15 minut na teden samostojno dela z učiteljem, oziroma trije dijaki na uro predvidenega pouka.

Dijaki :

- razvijajo glasbeni posluš in se usposobijo za zavestno zaznavo, reprodukcijo ter analizo tonskih odnosov,
- spoznajo osnovne zakonitosti in tehniko estetskega oblikovanja (oblikujejo zvok), razumejo in osvojijo zakonitosti glasbene teorije,
- znajo praktično in teoretično glasbeno znanje uporabiti pri izvajanju primerov iz glasbene literature,
- aktivno poslušajo glasbo in prepoznajajo glasbene elemente in strukture,
- spoznajo del glasbene literature ter pomen vrednotenja in selektivnega sprejemanja glasbenih zvrsti.

VSEBINE IN OPERATIVNI CILJI

VSEBINE	OPERATIVNI CILJI	POJMI, PRVINE UMETNIŠKE SPODBUDE
TEME	OPERATIVNI CILJI	POJMI, PRVINE, UMETNIŠKE SPODBUDE
I. Glasbena znanja	DIJAKI :	
Teoretične zakonitosti	- spoznavajo osnove notnega zapisa in drugih teoretičnih zakonitosti	- notno črtovje, note, pavze, ključi - tonska abeceda in obseg : C – c3 - višanje in nižanje tonov (predznaki) - enharmonični toni - sistem durovih in molovih lestvic – kvintni krog - glavne in stranske stopnje v durovi in molovi lestvici - intervali - durovi in molovi kvintakordi z obrati - D7
Glasbeni pojmi	- spoznajo se z nekaterimi glasbenimi pojmi ter interpretirajo vokalna in inštrumentalna dela po zapisu in osebem doživetju	- oznake za glasnost (pp, p, mp, mf, f, ff, crescendo, decrescendo) in hitrost izvajanja glasbe (adagio, largo, grave, andante, allegro, vivace, presto)
2. Izvajanje		
Ritmična vzgoja	- seznanijo se z osnovnimi notnimi vrednostimi in taktovskimi načini - izvajajo ritmične vsebine z ritmičnimi zlogi in v igrani obliki	- ritem, metrum - osnovne notne vrednosti : četrtnina, polovinka, osminka,... in noti odgovarjajoča pavza - osnovni taktovski načini - ritmične vaje

Melodična vzgoja	- osvojijo tonske odnose po absolutni metodi poimenovanja tonov	- tonski odnosi, intervali
Vzgoja sozvočij	- razvijajo interes za pevsko kulturo in jo vrednotijo	- melodične vaje - pesmi ob spremljavi glasbil - sozvočje - terčno dvoglasje - kanon - dvoglasne in večglasne pesmi
2.4. Pravilno petje	- spoznavajo osnove zdravega in estetskega petja	- dihanje, intonacija, dikcija
3. Poslušanje glasbe	- poslušajo zvočne posnetke različnih glasbenih zvrsti	- vokalna, inštrumentalna, vokalno-inštrumentalna glasba - izbor skladb

DIDAKTIČNO – METODIČNA PRIPOROČILA

Pri izbiri in časovni razvrstitvi učne snovi je potrebno upoštevati kompleksno razvrstitev področij. Njihova prisotnost, časovni obseg in razporeditev so odvisni od smotrov posamezne učne ure.

Ker je ur relativno malo, predmet omogoča vpogled le v osnovne pojme teorije glasbe in predvsem glasbenega opismenjevanja, ki ga bodo dijaki praktično uporabili pri izbranem inštrumentu.

Glasbeni pouk na umetniški gimnaziji dramsko-gledališke smeri lahko deloma nadgrajuje znanje, ki so ga učenci pridobili pri glasbenem pouku v osnovni šoli.

Petje:

Izvajanje glasbenih vsebin je temelj, na katerem dijaki pridobivajo glasbene izkušnje in si ob tem razvijajo glasbeno mišljenje. Petje pesmi in krajših melodičnih vsebin je pomemben del učnega procesa, pri katerem učenci sočasno zaznavajo različne izrazne prvine (besedno vsebino in kompleksne glasbene vsebine).

V začetni fazi izvajamo vaje na solmizacijo, uvajamo pa tudi absolutni način poimenovanja tonov (pojemo lažje tonske zveze, manjše intervale ter dvoglasje).

Ritem:

Ritmične vsebine beremo z ritmičnimi zlogi, nevtralnimi zlogi ali pa jih igramo na Orffova glasbila. Poslušane ritmične vsebine analiziramo z ritmičnimi zlogi in jih poizkusimo zapisati.

Poslušanje:

To področje seznanja dijake z glasbeno literaturo in z informacijami o njej, specifično pa omogoča vzgojo pozornega poslušanja in na tej osnovi tudi doživljanja ter vrednotenja. Izbor skladb naj zajame različne zvrsti žive in posnete glasbe. Učitelj mora zagotoviti kvalitetno reprodukcijo, saj tehnične motnje in slabi posnetki motijo prijetne občutke in odvrta pozornost.

OBVEZNI NAČINI PREVERJANJA IN OCENJEVANJA

Učitelj ocenjuje dosežke dijakov tako, da sproti preverja razvoj glasbenih sposobnosti in znanj. Preverjanje se izvaja v obliki pisnih testov in ustnega preverjanja.

Dijak lahko pri predmetu dokaže obvladovanje ciljnih dosežkov enega izmed predpisanih predmetov, v tem primeru je oproščen obiskovanja tega predmeta. Kljub temu pa dijak lahko nadaljuje z učenjem predmeta na sebi ustrezni težavnostni stopnji, če si tega želi. V tem primeru šola v dogovoru z učencem pripravi individualni načrt dela.

ZNANJA, KI JIH MORAJO IMETI IZVAJALCI

Delavnico vodijo profesorji glasbe, profesorji za ustrezne inštrumente ali akademski glasbeniki vseh smeri.

MATERIALNI POGOJI

Pouk poteka v zračni in zvočno izolirani učilnici z ustrezno opremo. Ta obsega AV sredstva za posredovanje zvočnih posnetkov (kasete, zgoščenke, radio), klavir, slikovno gradivo in priročno knjižnico z glasbeno, zvočno, notno in knjižno literaturo.

LITERATURA IN VIRI

a) za izvajalce :

- Mihelčič P. : Teorija glasbe, DZS Ljubljana, 1993
- Jurca M. : 300 ritmičnih vaj, DZS Ljubljana (izbor)
- Debevc M. : zbirka za šest letnikov Priročnik za solfeggio, samozaložba, Maribor
(izbor)
- Markovič A. : 555 izbranih tem za solfeggio, Zagreb, 1980 (izbor)
- Pesmi sveta (zbrala in uredila Breda Oblak) – (izbor)
- Prek sveta odmeva pesem 1, 2 (zbral in uredil Miro Kokol) – (izbor)
- Habe T. : Nauk o glasbi 1, 2, 3,... (izbor)

b) za dijake :

- Mihelčič P. : Teorija glasbe, DZS Ljubljana, 1993
- Izbor ritmičnih in melodičnih vaj (skripta)

c) viri :

- Učni načrt za Nauk o glasbi, 1980
- Osnutek učnega načrta za Nauk o glasbi, 1997

INŠTRUMENT: KLAVIR, KITARA, FLAVTA

OPREDELITEV POSAMEZNIH PODROČIJ IN SPLOŠNI CILJI

Inštrument (klavir, kitara, flavta) je eden izmed obveznih vsebin v delavnicah na umetniški gimnaziji – dramsko-gledališka smer, ki se izvaja vsa štiri leta šolanja.

Dijaki se bodo seznanili predvsem z osnovami igranja na inštrument, spoznavanjem izvajalskih tehnik ter se usmerjali v lastno ustvarjalnost.

Znanje določenega inštrumenta bo dijakom razvilo nov, drugačen odnos do glasbe nasploh. Vplivalo bo na razvoj pozitivnega mišljenja mladega človeka ter na njegov odnos do okolice in družbe, ki ji pripada. Skozi glasbo bodo dijaki izražali svoje potrebe in hotenja, ki so značilna za to mladostniško obdobje.

Vsebine se široko povezujejo z drugimi umetnostnimi zvrstmi, tako da bodo dijaki znanje določenega inštrumenta lahko uporabili v svojem bodočem poklicu.

Splošni cilji:

- razvijati zanimanje za inštrument
- seznaniti z osnovami tehnike igranja na inštrument
- ob igri na inštrument uporabljati, širiti in poglobljati glasbena spoznanja. Oblikovati glasbeni okus z izvajanjem vrednih del iz glasbene literature
- glasbena dela, ki jih izvajajo, doživljati in svoja doživljanja izraziti z ustrezno interpretacijo.

Pogoji izvedbe

Pouk inštrumenta poteka individualno 15 min tedensko. Dijak izbere enega od inštrumentov.

VSEBINE IN OPERATIVNI CILJI POSAMEZNIH INŠTRUMENTOV

1., 2., 3. in 4. letnik :

KLAVIR

ELEMENTI KLAVIRSKÉ IGRE	OPERATIVNI CILJI
UVOD V KLAVIRSKO IGRO	- seznanjanje z inštrumentom, sedenje pri klavirju, postavitve rok in prstov (1. letnik)
TEHNIČNE PRVINE	
- nevezana igra (non legato, staccato), vezana igra (legato)	- obvladati oba načina igranja
- odtegljaj	- igrati vaje na petih tonih legato, non legato, staccato, skupaj z obema rokama v istem artikulacijskem načinu (2. letnik)
- vaje na petih tonih	- igrati vaje na petih tonih skupaj, vsaka roka igra drugačen artikulacijski način (3. letnik)
	- vaditi podlaganje palca
- priprava za lestvice	- lestvice igrati v eni oktavi posamezno, do štirih predznakov (1. letnik)
- durove lestvice	- igrati durove lestvice skupaj v eni oktavi vzporedno in protipostopno do štirih predznakov (2. letnik)
- molove lestvice	- igrati durove lestvice v eni oktavi vzporedno in protipostopno v različnih artikulacijskih načinih (3. letnik)
	- igrati molove lestvice v eni oktavi, posamezno (3. letnik)
	- igrati durove lestvice čez dve oktavi skupaj, molove lestvice čez eno oktavo skupaj (4. letnik)
- kromatična lestvica	- igrati kromatično lestvico čez eno oktavo posamezno (4. letnik)
- priprava na akorde	- igrati tonični kvintakord v durovih lestvicah do štirih predznakov, posamezno, razloženo in sozvočno (1. letnik)
- igranje akordov	- igrati durov kvintakord z obrati v eni oktavi razloženo in sozvočno, posamezno (2. letnik)
	- igrati durov kvintakord z obrati v eni oktavi skupaj, vzporedno, razloženo in sozvočno
	- igrati tonični kvintakord v molovih lestvicah razloženo in sozvočno, posamezno in skupaj (3. letnik)
	- igrati durov kvintakord čez dve oktavi, razloženo in sozvočno, skupaj
	- igrati molov kvintakord z obrati v eni oktavi razloženo in sozvočno, posamezno in skupaj (4. letnik)
- igranje kadenc	- igrati vezavo glavnih stopenj skupaj : T-S-T, T-D-T, T-S-D-T (3. letnik)
	- igrati kadence v duru, vezava glavnih in stranskih stopenj
	- igrati kadence v molu, vezava glavnih stopenj (4. letnik)
-- vaje za pedal	- igrati vaje za pedal (3. in 4. letnik)
MUZIKALNE PRVINE	
- oblikovanje tona, motiva in fraze	- ugotoviti enodelno, dvodelno, tridelno pesemsko obliko
- dinamična diferenciacija	

<p>- tempo</p> <p>- interpretacija</p>	<p>- izvajati mf, p, f (1. letnik)</p> <p>- izvajati p, mp, mf, f, crescendo in decrescendo (2. letnik)</p> <p>- upoštevati fraziranje, dinamiko in agogiko v skladu z notno sliko (3. in 4. letnik)</p> <p>- tempo uskladiti z naravo skladbe ali pesmi (1., 2., 3., 4. letnik)</p> <p>- pri tehničnih vajah tempo prilagoditi zmožnostim (1. letnik zmerno počasi), (2., 3., 4. letnik hitreje)</p> <p>- skladbo interpretirati glede na njeno notranjo vsebino in stilno obdobje</p>
<p>PESEMSKO GRADIVO</p> <p>- slovenske ljudske pesmi in skladbe jazza in zabavne glasbe</p>	<p>- igrati slovenske ljudske pesmi in skladbe jazza in zabavne glasbe po posluhu, enoglasno posamezno in enoglasno z menjavanjem rok, skupno v oktavah, vzporednih decimah in sekstah; izvedba pesmi je združena s petjem (1. letnik)</p> <p>- igrati slovenske ljudske pesmi in skladbe jazza in zabavne glasbe po posluhu in notnem zapisu; k pesmim oblikovati in zapisati spremljavo v oktavi z ritmično in ritmično-melodično variacijo v obeh rokah in le v levi roki; v decimi z ritmično in ritmično-melodično variacijo; v kombinaciji decimske in sekstne lege ; izvedba pesmi je združena s petjem (2. letnik)</p> <p>- igrati slovenske ljudske pesmi in skladbe jazza in zabavne glasbe po posluhu in notnem zapisu; izbrati pesmi v duru in molu; ugotoviti harmonsko osnovo in oblikovati spremljavo na tej osnovi z uporabo glavnih stopenj v duru in molu; izvedba pesmi je združena s petjem (3. letnik)</p> <p>- igrati slovenske ljudske pesmi in skladbe jazza in zabavne glasbe po posluhu in notnem zapisu ; oblikovati in zapisati spremljave; izbrati pesmi v duru in molu ; ugotoviti harmonsko osnovo in oblikovati spremljavo na tej osnovi z uporabo glavnih in stranskih stopenj v duru in molu; kombinacija različnih že znanih načinov med seboj; izvedba pesmi je združena s petjem (4. letnik)</p>
<p>USTVARJALNOST</p> <p>- improvizacija</p> <p>- oblikovanje lastnih skladb</p>	<p>- izvajati proste izmišljije, ki so lahko vezane na vsebino ali pa ne (vsi letniki)</p> <p>- ustvariti in zapisati ob pomoči učitelja več lastnih skladb (vsi letniki)</p>

KITARA

ELEMENTI IGRE NA KITARO	operativni cilji
<p>UVOD</p>	<p>- seznanjanje z inštrumentom, sedenje in drža pri kitari</p> <p>- postavitve desne in leve roke ter prstov (1. letnik)</p>
<p>TEHNIČNE PRVINE</p> <p>- osnovni udarec desne roke brez naslona</p> <p>- osnovni udarec desne roke z naslonom</p> <p>- menjalni udarec z naslonom in brez naslona</p> <p>- postavitve leve roke</p>	<p>- obvladati oba načina igranja (1. letnik)</p>

- enoglasje	- vaje za menjalni udarec (1. letnik)
- večglasje	- vaje za pritisk prstov ob ubiralno z uporabo kapodastra ali brez v različnih legah (1. letnik) - igranje enoglasnih vaj po vseh strunah (1. letnik)
- lestvice	- igranje večglasnih vaj – linearno večglasje (2. letnik) - igranje večglasnih vaj – akordično večglasje (3., 4. letnik)
- igranje akordov	- igrati C – dur, a – mol lestvici v eni oktavi (1. letnik) - igrati G – dur, e – mol lestvici čez dve oktavi; igrati D – dur lestvico (1. lega) v eni oktavi (2. letnik) - igrati E – dur, A – dur lestvici čez dve oktavi (3. letnik) - igrati F – dur, d – mol lestvici čez dve oktavi (4. letnik) - spoznavanje osnovnih akordičnih prijemov v 1. legi (2. letnik)
- igranje kadenc	- igranje osnovnih kadenc, ki pripadajo igranim lestvicam (3., 4. letnik)

MUZIKALNE PRVINE	
- oblikovanje tona, motiva in fraze	- ugotoviti enodelno, dvodelno in tridelno pesemsko obliko (1., 2., 3., 4. letnik)
- dinamična diferenciacija	- izvajati f in p (1. letnik) - izvajati p, mp, mf, f, crescendo in decrescendo (2. letnik) - upoštevati fraziranje, dinamiko, agogiko (ritardando) v skladu z notno sliko (3., 4. letnik)
- tempo	- tempo uskladiti z naravo skladbe ali pesmi (1., 2., 3., 4. letnik) - pri tehničnih vajah tempo prilagoditi zmožnostim (1., 2. letnik zmerno počasi, 3., 4. letnik hitreje)
- interpretacija	- skladbo interpretirati glede na njeno notranjo vsebino in stilno obdobje
PESEMSKO GRADIVO	
- slovenske ljudske pesmi, skladbe jazza in zabavne glasbe	- igranje pesmi po posluhu in po notnem zapisu enoglasno ; izvedba pesmi je združena s petjem (1., 2. letnik) - igranje preprostih akordičnih spremljav z uporabo glavnih in stranskih stopenj v duru in molu ; izvedba pesmi je združena s petjem (3., 4. letnik)
USTVARJALNOST	
- oblikovanje lastnih spremljav	- dijaki oblikujejo lastne akordične spremljave k pesmim ali skladbam, ki si jih sami izberejo (3., 4. letnik)

ELEMENTI IGRE NA FLAVTO	operativni cilji
UVOD	- seznanjanje z inštrumentom (zgodovina inštrumenta)
TEHNIČNE PRVINE	
- dihanje	- obvladati preponsko dihanje (1. letnik)
- pihanje in artikulacija	- seznanjanje z nastavkom oz. pihanjem v inštrument
- postavitve in drža	- vaje za artikulacijo z jezikom (1. letnik) - seznanjanje s pravilno držo pri flavti - postavitve prstov na inštrument (1. letnik)
- prijemi	- spoznavanje prijemov d1 – d3 (1. letnik) - spoznavanje prijemov d3 – b3 (2. letnik)
- lestvice	- igrati C, G, D, F, B – dur lestvice čez eno oktavo (1. letnik) - igrati C, G, D, F, B – dur in vzporedne molove lestvice čez eno oktavo (2. letnik) - igrati A, E, Es, As – dur in vzporedne molove lestvice čez dve oktavi (3. letnik) - igrati vse lestvice čez dve oktavi (4. letnik) - lestvice igramo na različne artikulacijske načine (vsi letniki) - igrati akorde C, G, D, F, B – dur lestvic čez eno oktavo (1. letnik) - igrati akorde C, G, D, F, B – dur in vzporednih molovih lestvic čez eno oktavo (2. letnik) - igrati akorde A, E, Es, As – dur in vzporednih molovih lestvic čez dve oktavi (3. letnik) - igrati akorde vseh lestvic čez dve oktavi (4. letnik)
- akordi	- igranje D7 (3., 4. letnik) - akorde igramo na različne artikulacijske načine (vsi letniki)
- D7	

MUZIKALNE PRVINE	
- dinamična diferenciacija	- izvajati mf, p, f (1. letnik) - izvajati p, mp, mf, f, crescendo, decrescendo (2. letnik) - upoštevati fraziranje, dinamiko in agogiko v skladu z notno sliko (3., 4. letnik)
- tempo	- tempo uskladiti z naravo skladbe ali pesmi (vsi letniki) - pri tehničnih vajah tempo prilagoditi zmožnostim (1. letnik zmerno počasi, 2., 3., 4. letnik hitreje) - skladbo interpretirati glede na njeno notranjo vsebino ali obdobje
- interpretacija	
GRADIVO PESEMSKO	
- slovenske ljudske pesmi in skladbe jazza in zabavne glasbe	- igrati slovenske ljudske pesmi in skladbe jazza in zabavne glasbe po posluhu in po notnem zapisu (1., 2. letnik)

	- igrati slovenske ljudske pesmi in skladbe jazza in zabavne glasbe po posluhu in po notnem zapisu ; skladbe transponirati v različne tonovske načine (3., 4. letnik)
USTVARJALNOST	
- improvizacija	- izvajati proste izmišljije, ki so lahko vezane na vsebino ali pa ne (vsi letniki)
- oblikovanje lastnih skladb	- ustvariti in zapisati ob pomoči učitelja več lastnih skladb (3., 4. letnik)

DIDAKTIČNO – METODIČNE IZPELJAVE, PRIPOROČILA IN MEDPREDMETNE POVEZAVE

Naloge, ki jih morajo učitelji izpolniti s pomočjo tega učnega načrta so: razvijanje ljubezni do glasbe, spodbujanje potrebe po muziciranju in lastni ustvarjalnosti.

Izbira metode vodenja učnega procesa in izbira literature je v celoti v rokah učitelja. Upoštevati je treba, da je čas, ki je namenjen temu predmetu relativno kratek, zato mora biti vsako srečanje učitelja z dijakom skrbno in precizno načrtovano. V začetni in končni fazi učenja določenega inštrumenta je treba upoštevati posebnosti vsakega dijaka, njihov intelektualni potencial ter motivacijo za samostojno delo.

Vsako glasbeno delo je potrebno najprej natančno prebrati, pojasniti in analizirati.

Dejavnosti in vsebine delavnice so povezane z naslednjimi področji :

- vokalna glasba z materinščino in tujimi jeziki
- glasbeni izrazni elementi in sredstva z akustiko in biologijo
- glasbene vsebine z geografskimi okolji in zgodovino
- glasbena percepcija, recepcija in ustvarjalnost s psihologijo
- glasba z gibno- plesnim izražanjem
- glasba z dramsko in filmsko umetnostjo
- glasbena literatura s knjižničnimi in informacijskimi znanji
- zvočna kvaliteta z ekologijo

OBVEZNE OBLIKE PREVERJANJA IN OCENJEVANJA ZNANJA

KLAVIR : Preverjanje igranja klavirja.

KITARA : Preverjanje igranja kitare.

FLAVTA : Preverjanje igranja flavte.

ZNANJA, KI JIH MORAJO IMETI IZVAJALCI ZA POSAMEZNE INŠTRUMENTE

KLAVIR:

Predmet lahko poučuje učitelj z visoko izobrazbo :

- profesor klavirja, akademski glasbenik – pianist.

KITARA :

Predmet lahko poučuje učitelj z visoko izobrazbo :

- profesor kitare, akademski glasbenik – kitarist.

FLAVTA :

Predmet lahko poučuje učitelj z visoko izobrazbo:

- profesor flavte, akademski glasbenik – flavtist.

MATERIALNI POGOJI

Pouk mora potekati v primerno velikem, zračnem in zvočno izoliranem prostoru.

Učilnica mora biti opremljena :

- s klavirjem (pianino, klavinova), ki mora biti uglashaen in redno vzdrževan
- z metronomom
- s pručko za kitaro
- s stojalom za note
- z glasbeno literaturo (notno gradivo in pesmarice).

LITERATURA IN VIRI

Klavir

a) za dijake:

- izbor skladb iz predpisane literature

b) za izvajalce:

- KLAVIRSKÉ ZACETNICE (po izbiri in najboljši kombinaciji)

J. Kršič : Klavirska začetnica

Kvartič : Začetnica za klavir

Bartok : Mikrokozmos 1,2

Nikolajev : Klavirska šola 1

- Duvernoy op. 176 (Etude)

- Lemoine op. 37 (Etude)

- Prvi koraki 1A, 1B

- Pogumno naprej 1., 2., 3. zvezek

- J. Thompson : Skladbe za klavir 1., 2. zvezek

- Male skladbe mojstrov 1A, 1B

- Slovenske klavirske skladbe za mladino 1A, 1B

- Jack Butler : All that jazz !

- John Brimhalls : Adult jazz piano course - complete

- Christopher Norton : Microjazz for starters 1, 2

c) viri :

Osnutek učnega načrta za klavir, 1997

- Učni načrt – Izobraževalni program : Predšolska vzgoja, predmet Inštrument-klavir

Kitara

a) za dijake :

- izbor skladb iz predpisane literature

b) za izvajalce :

- T. Šegula : Mladi kitarist 1 – Začetnica za kitaro
- T. Šegula : Mladi kitarist 2 – Tehnične vaje
- T. Šegula : Mladi kitarist 2 – Skladbe (1. del)
- Pesmi sveta (zbrala in uredila B. Oblak)
- Prek sveta odmeva pesem (zbral in uredil Miro Kokol)
- J. A. Muro : Basic pieces (vol. 1)

Flavta

a) za dijake:

- izbor skladb iz predpisane literature

b) za izvajalce:

- M. Moyse : Flavtist – začetnik (Le debutant flautist)
- G. Garibaldi : Vaje – Etude
- Zbirke skladb priznanih mojstrov (Mozart, Beethoven, Bach, Chopin,...) – priredbe
- Zbirke slovenskih narodnih pesmi – priredbe
- Zbirke skladb zabavne glasbe (rock in pop glasbe)

SOLOPETJE

OPREDELITEV POSAMEZNIH PODROČIJ IN SPLOŠNI CILJI

Posebnost solopetja je ta, da morajo biti začetniki izobraževanja stari že najmanj 16 do 17 let (ženske) in 17 do 18 let (moški). Pomembna je biološka zrelost vokalnih organov. Temu je treba prilagoditi trajanje in intenziteto izobraževanja. Pogoji za vpis in uspešno učenje so naslednji:

- zdrav vokalni organ in ustrezen glasbeni posluš, ritem ter glasbeni spomin

Morda bi lahko v tem poglavju spregovorili še o zgodovini solopetja, pomenu in vlogi,...

SPLOŠNI CILJI:

- seznaniti z osnovami pevske tehnike in njene praktične uporabe v govoru in petju
- glasbena dela, ki jih izvajajo, doživljati in svoja doživljanja izraziti z ustrezno interpretacijo

POGOJI IZVEDBE

Pouk solopetja poteka individualno 15 minut tedensko v 3. in 4. letniku.

VSEBINE IN OPERATIVNI CILJI

PROGRAM 1 – KLASIČNO SOLOPETJE (3. in 4. letnik)

Teme	operativni cilji
TEHNIČNE PRVINE	
- fiziologija pevskega organa	- spoznavajo vokalni organ in njegove lastnosti (3. letnik)
- načini dihanja	

	- spoznavajo načine dihanja(ključnično, klavikularno, prsno, kostalno, preponsko, abdominalno, združeno, kostoabdominalno) (3. letnik)
- dihalne vaje	- izvajajo dihalne vaje (3. letnik) - izpopolnjujejo dih in ton (4. letnik)
- opora v zvezi z združenim dihanjem	- spoznavajo prsno in hrbtno oporo (3. in 4. letnik)
- artikulacija	- izvajajo vaje za sprostitvev jezika, spodnje čeljusti, mišičevja vratu in prsnega koša (3. in 4. letnik)
- nastavek	- spoznavajo ploski, nebni, pravi nastavek (3. in 4. letnik)
- zastavek	- spoznavajo trdi, aspirirani, mehki zastvek - impostacija (3. in 4. letnik)
- rezonanca	- seznanijo se s prsno in lobanjsko rezonanco (3. in 4. letnik)
- nepravilnosti in napake	- naučijo se odpravljati napake (3. in 4. letnik)
- samoglasniki in soglasniki	
- staccato in martellato	- oblikujejo izgovorjavo samoglasnikov in soglasnikov (3. in 4. letnik)
- legato	- izvajajo staccato in martellato v obsegu kvinete (3. letnik); v večjem obsegu (4. letnik)
- rulade	- izvajajo legato (4. letnik) - izvajajo male rulade v obsegu kvinte (3. letnik); rulade v obsegu kvinte in oktave (4. letnik)
- trizvoki in intervali	- izvajajo trizvoke in manjše intervale (3. letnik); trizvoke, D7 in večje intervale (4. letnik)
MUZIKALNE PRVINE	
- fraziranje	
- ritardando	- izvajajo krajše motive (4. letnik) - izvajajo ritardando (3. letnik)
- dinamična diferenciacija	

- oblikovanje zvoka	- izvajajo mezzoforte in mezzopiano (3. letnik) - skladbi ustvarjajo primeren glasbeni izraz (3. in 4. letnik)
PESEMSKO GRADIVO -slovenske ljudske pesmi in črnske duhovne pesmi	- naučijo se tri lažje pesmi na pamet ob spremljavi klavirja (3. letnik) - Vaccai – Metodo pratico (obvezno), 2 lažji pesmi klasičnega in romantičnega sloga, lažje arie antiche iz 17. in 18. stoletja (4. letnik)
USTVARJALNOST - skupinsko muziciranje	- pojejo duete, tercete, kvartete (3. in 4. letnik) - sodelujejo s korepetitorjem na klavirju, pa tudi z drugimi inštrumenti (3. in 4. letnik)
- improvizacija in priredbe	- ustvarjajo glasbo, ki se povezuje s pomenom besedila (3. letnik)

PROGRAM 2 – KLASIČNO SOLOPETJE (3. letnik)

- JAZZ IN ZABAVNA GLASBA (4. letnik)

Teme	operativni cilji
TEHNIČNE PRVINE	
- fiziologija pevskega organa	- spoznavajo vokalni organ in njegove lastnosti (3. letnik)
- načini dihanja	- spoznavajo načine dihanja(ključnično, klavikularno, prsno, kostalno, preponsko, abdominalno, združeno, kostoabdominalno) (3. letnik)
- dihalne vaje	- izvajajo dihalne vaje (3. letnik) - izpopolnjujejo dih in ton (4. letnik)
- opora v zvezi z združenim dihanjem	- spoznavajo prsno in hrbtno oporo (3. in 4. letnik)
- artikulacija	- izvajajo vaje za sprostitev jezika, spodnje čeljusti, obraznih mišic, mišičevja vratu in prsnega koša (3. in 4. letnik)

- nastavek	- spoznavajo ploski, nebni, pravi nastavek (3. letnik) - spoznavajo jazzovski nastavek in falzet (4. letnik)
- zastavek	- spoznavajo trdi, aspirirani, mehki zastavek - impostacija (3. in 4. letnik)
- rezonanca	- seznanijo se s prsno in lobanjsko rezonanco (3. in 4. letnik)
- nepravilnosti in napake	- naučijo se odpravljati napake (3. in 4. letnik)
- samoglasniki in soglasniki	- oblikujejo izgovorjavo samoglasnikov in soglasnikov (3. in 4. letnik)
- staccato in martellato	- izvajajo staccato in martellato v obsegu kvinete (3. letnik)
- legato	
- rulade	- izvajajo legato (4. letnik) - izvajajo male rulade v obsegu kvinte (3. letnik)
- trizvoki in intervali	
- ritmično-melodični vzorci	- izvajajo trizvoke in manjše intervale (3. letnik); trizvoke, D7 in večje intervale (4. letnik) - izvajajo ritmično-melodične vzorce na harmonski osnovi II. in V. stopnje (npr. d7 – G7) (4. letnik)

MUZIKALNE PRVINE

- fraziranje	- izvajajo krajše motive (3. letnik) - napisano frazo po svoje interpretirajo (4. letnik)
- ritardando	- izvajajo ritardando (3. letnik)
- rubato (interludij)	- izvajajo rubato (4. letnik)
- dinamična diferenciacija	- izvajajo mezzoforte in mezzopiano (3. letnik)
- mikrofon	- izvajajo vse nianse dinamike (4. letnik)
- oblikovanje zvoka	- izvajajo dinamiko z uporabo mikrofona (4. letnik)

	- skladbi ustvarjajo primeren glasbeni izraz (3. in 4. letnik)
PESEMSKO GRADIVO	
- slovenske ljudske pesmi in črnske duhovne pesmi	- naučijo se tri lažje pesmi na pamet ob spremljavi klavirja (3. in 4. letnik)
- skladbe jazza in zabavne glasbe	
USTVARJALNOST	
- skupinsko muziciranje	- pojejo duete, tercete, kvartete (3. in 4. letnik) - sodelujejo s korepetitorjem na klavirju, pa tudi z drugimi inštrumenti (3. in 4. letnik)
- improvizacija in priredbe	- ustvarijo glasbo, ki se povezuje s pomenom besedila (3. letnik) - improvizirajo na osnovi harmonske zgradbe skladbe (v realnem času ustvarijo melodijo, ki je kompatibilna na določen akord – z zlogi po izbiri) (4. letnik)
ANALIZA NOTNEGA MATERIALA	- analizirajo melodijo in harmonijo (4. letnik)

DIDAKTIČNO-METODIČNE IZPELJAVE IN PRIPOROČILA

Naloge, ki jih morajo učitelji izpolniti s pomočjo tega učnega načrta so: razvijanje ljubezni do glasbe, spodbujanje potrebe po muziciranju in lastni ustvarjalnosti.

Izbira metode vodenja učnega procesa in izbira literature je v celoti v rokah učitelja. Upoštevati je treba, da je čas, ki je namenjen temu predmetu relativno kratek, zato mora biti vsako srečanje učitelja z dijakom skrbno in precizno načrtovano. V začetni in končni fazi učenja je treba upoštevati posebnosti vsakega dijaka, njihov intelektualni potencial ter motivacijo za samostojno delo.

Vsako glasbeno delo je potrebno najprej natančno prebrati, pojasniti in analizirati.

V okviru te delavnice predlagam dva programa:

- PROGRAM 1 – KLASIČNO SOLOPETJE (3. in 4. letnik)

- PROGRAM 2 – KLASIČNO SOLOPETJE (3. letnik)

–JAZZ IN ZABAVNA GLASBA (4. letnik)

Če bo šola, kjer se bo program izvajal, uspela pridobiti učitelja z ustrezno izobrazbo za poučevanje jazza in zabavne glasbe predlagam, da izvaja program številka 2. V nasprotnem primeru pa program številka 1.

OBVEZNE OBLIKE PREVERJANJA IN OCENJEVANJA ZNANJA

- preverjanje petja

ZNANJA, KI JIH MORAJO IMETI IZVAJALCI

- profesor solopetja, akademski glasbenik – solopevec

MATERIALNI POGOJI

Pouk mora potekati v primerno velikem, zračnem in zvočno izoliranem prostoru.. Učilnica mora biti opremljena:

- s klavirjem,
- z ogledalom,
- z glasbeno literaturo,
- z glasbenim stolpom in mikrofonom,
- z videorekorderjem.

LITERATURA IN VIRI

a) za dijake:

- izbor skladb iz predpisane literature

b) za izvajalce:

- 50 Cancone op. 9 ali Abt (vokalize)
 - Slovenske narodne iz zbirk S. Preka, M. Tomca, P. Rančigaja, Z. Prelovca
 - E. Adamič: Mladinske pesmi
 - Pojte z nami!
 - H. Volarič: Samospevi
 - M. Kozina: ABC
 - Kdor zlate strune brati zna
 - Male pjesme velikih majstora
 - Unterrichtslieder (v prevodih)
 - Narodne pesmi drugih narodov (tudi lažje ameriške ali črnske)
 - Stare italijanske pjesmi i arije
 - Tirnanič: Pesme i arije starih majstora
 - Parisotti: Arie antiche
 - A dal (madžarska zbirka svetovne vokalne literature) – lažje pesmi 1. – 4. zvezek
 - Zbornik slovenskih samospevov (lažje)
 - Real book, Fake book (jazz skladbe)
 - Jamey Aebersold: g. Aebersold: Različne zbirke jazzovskih standardov s priloženimi zgoščenkami
 - P Amalietti: Zgodbe o jazzu
- c) viri:
- Osnutek učnega načrta za solopetje, 1997
 - Učni načrt za solopetje, 1980

Pri izdelavi programa sta sodelovala še prof. Majda Luznik in g. Ivo Špacapan.

5.3 ZVOČNO – GLASBENA DELAVNICA

OPREDELITEV ZVOČNO – GLASBENE DELAVNICE

Zvočno – glasbena delavnica v okviru Umetniške gimnazije dramsko-gledališke smeri podpira ostale strokovne predmete (dramsko-gledališke vsebine) v smislu razvijanja celostne umetniško-humanistično usmerjene osebnosti, ponuja in razvija pa tudi ožje, za specifične na gledališče vezane poklice potrebne vsebine, sposobnosti in znanja.

SPLOŠNI CILJI DELAVNICE

(predlagane teme)

teme, vsebine	operativni cilji
- tehnika sodobne glasbe	- spoznajo el. kitaro, el. klaviaturo, efekte
- tehnika snemalnega studia	- seznanijo se z digitalno obdelavo zvoka (mešalna miza)
- značilnosti sodobnega glasbenega aranžmaja	- spoznajo se z glasbenimi aranžmaji v različnih obdobjih zabavne glasbe
- Orffov inštrumentarij	- ustvarjajo glasbo
- ljudska glasba in ljudski inštrumenti	- spoznavajo se z domačo in tujo ljudsko glasbo
	- igrajo na ljudske inštrumente

ŠTEVILO UR

Izvaja se v obsegu 70 ur, 35 v tretjem letniku in 35 v četrtem.

NAČINI IZVAJANJA DELAVNICE

Delo poteka strnjeno v večjih sklopih (popoldanske ali poldnevne aktivnosti).

KRAJ IZVAJANJA DELAVNICE

- snemalni studio

- učilnica.

OBLIKA IZVAJANJA DELAVNICE

- individualno in skupinsko delo, predavanja in razgovori.

VELIKOST SKUPIN : do 17 dijakov.

MEDPREDMETNE POVEZAVE

Smiselna je povezava z gibalno delavnico in s predmetom video in film.

DIDAKTIČNO-METODIČNA PRIPOROČILA

Teme, ki jih vsebuje zvočno-glasbena delavnica so namenjene spoznavanju nekaterih načinov ustvarjanja sodobne in ljudske glasbe.

Del ur je namenjen iskanju povezav med glasbo ter besedno in plesno umetnostjo.

Postavitev zvočne kulise je le poskus oz. iskanje, ne pa končni izdelek.

Zaželjeni so, če možnosti dopuščajo, obiski različnih gostov, strokovnjakov s področij, ki se vežejo na izbrane teme (tonski mojstri, ljudski godci, izdelovalci glasbil).

UČNI PRIPOMOČKI

Osnovni pogoj je primerno velik in zvočno izoliran prostor, ki mora biti opremljen :

- s klavirjem (pianino, klavinova)
- Orffovim inštrumentarijem
- z glasbeno literaturo (notno gradivo, pesmarice).

KADROVSKI POGOJI

Delavnico vodijo profesorji glasbe ali akademski glasbeniki vseh smeri.

5.4 IMPRO DELAVNICA

Impro delavnica je ena od delavnic na bodoči umetniški gimnaziji – dramsko-gledališka smer. Skupaj z ostalimi strokovnimi delavnicami in strokovnimi predmeti ter v povezavi z osnovnimi gimnazijskimi predmeti bo vzgajala in izobraževala gledališke talente v gledališko – umetniškem, humanističnem duhu. Izhodišče impro delavnice je posebna zvrst improvizacijskega gledališča – theatre sports, ki se v procesu dela oplemeniti z doktrinami impro theatre in impro comedy (kot zvrsti improvizacijskega gledališča originalno poimenujemo). Impro delavnica bo dijakom omogočala na izhodišču gledaliških družabnih iger (gledaliških vaj, »theatre games«), ki jih imenujemo impro discipline, in se psihološko razlikujejo v stopnji, ne pa v vrsti dramskega igranja in omogočajo in zahtevajo stalno zavzetost in osebno svobodo, pridobiti in razvijati osebne tehnike in spretnosti, ki so potrebne za igro v improvizacijskem ali dramsko igro v neimprovizacijskem gledališču. Dijakom bo omogočila povečati osebne zmožnosti doživljanja na fizični in intelektualni ravni, predvsem pa jih bo na intuitivni ravni, s pomočjo intuitivnega odziva, ki je lahko samo takojšen, vrnila k spontanosti, kjer se sproščata osebna svoboda in lastni ustvarjalni izraz. Z zmožnostjo v domišljiji ustvariti situacijo in v njej igrati vlogo, kar je izredna izkušnja, ki jo lahko doživi vsak, bodo dijaki pridobili temeljne igralske izkušnje, spoznali bodo odrski prostor in zakonitosti igranja v njem, razširjali estetska, intelektualna obzorja, se usposobili za kritično – analitični odnos do sebe ter ustvarili tudi lastni gledališko – predstaviteni, idejni in estetski svet. Psihološka svoboda v impro delavnici ustvarja pogoje, v katerih sta prisila in konflikt odpravljena, zmogljivosti pa sproščene v spontanem naporu, da bi zadostili potrebam situacije. Delavnica bo dijake s pomočjo intuitivnega vedenja, kjer domiselnost in iznajdljivost lahko rešita vsak problem, naučila mnogih delovnih navad, disciplin, postopkov, tehnik in metod, ki so povezane z gledališko, improvizacijsko ali neimprovizacijsko prakso.

OPERATIVNI CILJI IN VSEBINE DELAVNICE

SPLOŠNI VZGOJNO-IZOBRAŽEVALNI CILJI

Dijaki samostojno in s sošolci:

- v razredu, spremenjenem v impro-gledališko delavnico vadijo osnovne improvizacijske spretnosti, aktivno, organizirano in strokovno pridobivajo znanje o gledaliških tehnikah in navadah, ki prihajajo spontano ob igranju impro disciplin- gledaliških (družabnih) iger (igralskih vaj, »theatre games«); spoznavajo improvizacijsko gledališče kot pot, kjer se umetniška in intuitivna svoboda ne izključujeta,
- se s pomočjo vaj v obliki družabnih iger poučujejo tudi za neimprovizacijsko gledališče; dijaki delajo za improvizacijsko in neimprovizacijsko gledališče,
- zelo hitro doživijo neposredno gledališko izkušnjo, preko iger spoznavajo zakonitosti odrskega igranja, razvijajo svoje sposobnosti, nadarjenost oziroma aktivno spoznavajo dejavnosti, ki jih zanimajo,
- s pomočjo igranja impro disciplin dosega večje osebne zmožnosti doživljanja, znajo »pronikniti« v okolje in se zavejo popolne organske povezanosti z njim,
- se zavedajo, da je spontanost cilj h kateremu mora biti usmerjeno vsako dejanje; v tej spontanosti se sprosti osebna svoboda in človek se ves prebudi: telesno, intelektualno in intuitivno,
- se zavedajo, da je potrebna stalna in neposredna komunikacija: Pokaži, ne pripoveduj; pokazati pomeni neposreden stik, neposredno komunikacijo, ne pomeni le pasivnega kazanja,
- ne vidijo sebe kot učence temveč kot delujoče igralce, ki igrajo za skupni cilj, ne glede na posamezne interese; v imbru ni pravega ali napačnega odgovora, tukaj je samo ena pot – iskanje; dijaki sistematično in funkcionalno spoznajo, da je duša improvizacije spreminjanje, preobrazba,
- se osvobajajo predvidljivih reakcij in naučenih odgovorov; prehod od intelektualizirana v obvladovanje praznega prostora omogoča dijaku- igralcu, da novo začuti z vsem telesom,
- ob učenju »tekmovalnih« in »netekmovalnih« impro disciplin ter daljših improviziranih gledaliških uprizoritev razvijajo zmožnost logičnega mišljenja, sklepanja in utemeljevanja,